

FALUS Orsolya

egyetemi docens, Dunaújvárosi Egyetem
címzetes egyetemi tanár, PTE ÁJK*

KHATANZORIG, Munkhbayar

egyetemi docens, Shihihutug Egyetem
elnöki tanácsadó, Mongólia Legfelsőbb Bírósága**

A Mongol Tudományos Akadémia múltja és jelene

Az 1921-ben eredetileg Irodalmi és Írástudományi Intézetként alapított Mongol Tudományos Akadémia a mongol tudományos gondolkodás legfőbb központja és intézménye. Annak ellenére, hogy hazánkban a mai napig számos tanulmány jelent meg a két ország között létrejött konkrét tudományos együttműködésekéről, a Mongol Tudományos Akadémia részletes bemutatására eddig még nem került sor. A tanulmány célja a Mongol Tudományos Akadémia alapításának, történeti fejlődésének, szervezeti felépítésének és jelenlegi működésének bemutatása. A tanulmány a 2025. november 17-22. között Ulánbátorban, a Magyar Tudományos Akadémia mobilitási ösztöndíjának keretében végzett kutatás eredménye. Az alkalmazott kutatási módszer dokumentum- és jogforrás-elemzés.

Kulcsszavak: Mongol Tudományos Akadémia; Irodalmi és Írástudományi Intézet; történeti fejlődés; szervezeti felépítés; jogforrás-elemzés.

Established in 1921 as Institute of Literature and Scripts the Mongolian Academy of Sciences is the main center of scientific thought and research institution in Mongolia. Despite the fact that several studies have been published in Hungary to date on the subject of specific academic relations, no attempt has been made to present the Mongolian Academy of Sciences in detail. The aim of this paper is to introduce the formation, historical development, organizational structure, current operation of the Mongolian Academy of Sciences, as well as the most important opportunities and challenges it faces. The study is the result of research conducted in November 17-22, 2025 in Ulaanbaatar within the framework of the mobility grant of the Hungarian Academy of Sciences. The method used is document and legal source analysis.

Keywords: *Mongolian Academy of Sciences; Institute of Literature and Scripts; historical development; organizational structure; legal source analysis.*

1. Bevezetés

A Mongol Tudományos Akadémia (mongolul: *Mongol ulsyn Shinjlekh ukhaany Akademi*)¹ Mongólia legfőbb tudományos központja és kutatóintézménye. Küldetése a tudományos kutatás előmozdítása, a technológiai fejlődés támogatása, tudománypolitikai tanácsadás, valamint a nemzeti kulturális- és természeti örökség vizsgálata. Annak ellenére, hogy hazánkban a mai napig számos tanulmány és hír jelent meg konkrét magyar és a mongol tudományos

* ORCID ID: 0000-0002-8217-3065.

** ORCID ID: 0009-0001-4882-8283.

¹ INTERNATIONAL SCIENCE COUNCIL, Mongolia, Mongolian Academy of Sciences; MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES (MTA).

együttműködésekről,² a Mongol Tudományos Akadémia, mint intézmény, részletes bemutatására eddig még nem történt kísérlet. A jelen tanulmány célja a Mongol Tudományos Akadémia alapításának, történeti fejlődésének, szervezeti felépítésének és működésének a bemutatása.

1. ábra: A Mongol Tudományos Akadémia logója³

2. A mongol tudományos intézményrendszer fejlődésének története

A mongol tudományos kutatás intézményesülése egyértelműen a 19–20. század fordulójához köthető. A Mongol Tudományos Akadémia története az *Irodalmi és Írástudományi Intézetig* (mongolul: *Sudar Bichgiin Khureelen*) vezethető vissza. 1921. november 9-én a Kínai Népköztársaság Nemzeti Tanácsának 24. ülése a 3. törvénycikkében jóváhagyta az *Irodalmi és Írástudományi Intézet* létrehozása érdekében előterjesztett javaslatot, majd az intézmény céljainak, valamint szervezeti felépítésének meghatározásával és kormányhivatali státuszba emelésével 1921. november 19-én hivatalosan is megalapította az Intézetet.⁴ Az alapítást három nappal később, november 22-én, *Agvaan Luvsan Chojjinnyam Danzan Vanchüg, Bogd Khan, a 8. Bogd Gegen* (1869–1924)⁵, a mongol monarchia utolsó uralkodója, hivatalosan is jóváhagyta. Ezzel az intézmény Mongólia első modern tudományos szervezetévé vált. Az intézet vezetője *S. Jam'yan gүн*,⁶ főtitkára

² APATÓCZKY – SZILÁGYI, The First Century of Hungarian Khitanology, 65–82.; BIRTALAN, Mongol népköltési gyűjtemények: A magyar–mongol nyelvjárási expedíciók anyaga, 1991–2000.; BIRTALAN – BETHLENFALVY – SÁRKÖZI – SZILÁGYI, Mongol Dialects and Oral Traditions: Results of the Hungarian–Mongolian Linguistic and Ethnographic Expeditions (1991–2010), 187–212.; HARMATH – SZILÁGYI – TOLNAI, Khi-Land Project: Mongolian–Hungarian Archaeological Research.; HUNGARIAN RESEARCH INSTITUTE AND MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES, Memorandum of Understanding on Joint Archaeological and Cultural Research Cooperation; MONTSAME NEWS AGENCY, Mongolian and Hungarian Researchers to Cooperate in Ar Gunt Excavations; SZILÁGYI, Modern Mongolian Cultural and Social Changes: Characteristics and Lessons — Tradition, Heritage, and Modernization; TÖRZSÖK – DUGARJAV, Cultural Exchange and Academic Cooperation between Hungary and Mongolia (1976–2021); ELTE, Research Centre for Mongolian Studies. Department of East Asian Studies; GOVERNMENT OF MONGOLIA, Hungary and Mongolia Expand Cooperation in Education and Science; MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF HUNGARY, Hungarian–Mongolian Bilateral Relations in Education and Science; BIRTALAN, Mongolian Studies in Hungary: Tradition and Continuity; SZILÁGYI, Hungarian–Mongolian Academic Relations: Past, Present, Future; BETHLENFALVY, Magyar kutatások Mongóliában.

³ THE INTERACADEMY PARTNERSHIP (IAP), Mongolian Academy of Sciences (MTA).

⁴ THE NATIONAL LIBRARY OF MONGOLIA

⁵ SANDERS, Historical Dictionary of Mongolia, 364.

⁶ BATDORJ, Mongol ulsiin шинжлэх ухааны баигууллагаас угсаатан судлалын чиглэлээр явуулсан судалгаа [A mongol tudományos intézmények által végzett néprajzi kutatások], 35.

Tseveen Jamsran (*Tseveen Jamsranov*)⁷ volt, aki 1932-ig maradt hivatalában. Ugyanebben az évben *Tseveen* megírta a Mongol Népi Forradalmi Párt tízpontos programját, amelyben egyértelműen elkötelezte magát a mongol tudományos élet előmozdítása és a mongol kultúra tudományos kutatása mellett – a régi társadalmi struktúrákkal történő szakítás, a modernizáció jegyében, az új, szovjet modell keretein belül.⁸

2. ábra: Bogd kán császári pecsétje, jobbról balra a mongol *Soyombo, Bichig* (hagyományos) és *Phags-pa* (itt a pecséttechnika tükröződésével) írásmóddal (1911)⁹

Ez az intézet kezdetben a mongol írás, nyelv és kultúra kérdéseivel foglalkozott, majd fokozatosan fejlődött tovább a tudományos infrastruktúra más területeinek előmozdítása érdekében. Az intézmény egyik fő kutatási területe a kezdeti időszakban a buddhizmus tanulmányozása volt. Az 1920-as évek végén a mongol *Danjuur* (*Bstan-'gyur*)¹⁰ katalógust forrásszövegek segítségével összegyűjtötték, majd a *Danjuur Teljes Katalógusa* címmel kiadták. Ez a 227 oldalas, tibeti és mongol, vallási tárgyú szövegeket magában foglaló gyűjtemény nagyban járult hozzá a buddhista vallási irodalom fejlődéséhez.

⁷ *Tseveen Jamsran* (*Tseveen Jamsranov*) (1881-1942): A burját értelmiség egyik legjelesebb képviselője, aki támogatta Mongólia függetlenségét, és erőfeszítéseket tett az új Mongólia megszervezése és nemzetté formálása érdekében. Miután a mongolok visszanyerték függetlenségüket, a Mongóliai Bogd Kánságba érkezett, és a Külügyminisztérium kulturális adminisztrátoraként, valamint a minisztériumhoz tartozó iskola tanáráként dolgozott. Fordítóként tevékenykedett az 1912-es orosz-mongóliai szerződés megkötésénél, *Sain Noyon Khan Nammansuren* miniszterelnök 1913-1914-es oroszországi látogatása során és az 1915-ös kjahtai szerződés aláírása során. Mongólia első időszaki újságja, az *Új Szótár* (*Shine toli khemeekh bichig*) 1913-as megjelentetésével és a 2015-től kiadott *Városi újsággal* (*Nüislel Khureenü sonin bichig*) pedig ő teremtette meg a mongol újságírást. Mongólia államának és társadalmának kiemelkedő alakja, aki részt vett az 1921-es mongóliai nemzeti demokratikus forradalomban, majd a Népi Kormány Belügyminisztériumának miniszterhelyettesévé nevezték ki. 1921-ben ő kezdeményezte az *Irodalmi és Írástudományi Intézet* alapítását, majd annak tudományos titkáráként dolgozott, jelentősen hozzájárulva az intézet külkapcsolatainak bővítéséhez. A Mongol Nemzeti Könyvtár egyik alapítója volt saját 2000 kötetével (a mai Mongol Tudományos Akadémia Könyvtára elődje). WORLD MONGOLS: Tseveen Jamsranov, Buryat intellectual.

⁸ SZILÁGYI, Kánságtól a köztársaságig. Mongólia modern története a mandzsu kortól napjainkig, 152.

⁹ Imperial Seal of Bogd Khan.jpg https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Imperial_Seal_of_Bogd_Khan.jpg (October 05, 2025)

¹⁰ *Bstan-'gyur*: A buddhista szent írások második nagy gyűjteménye Tibetben, amely több mint 3600 szöveget tartalmaz, mintegy 225 kötetet töltve meg, és kiegészíti a kanonikus Bka'-'gyurt. ("Translation of the Buddha-Word"). THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA, "Bstan-'gyur."

Mongólia első múzeumának alapítása szintén az *Irodalmi és Írástudományi Intézet*hez köthető, amely *Az Antikvitás védelméről szóló 1924. szeptember 9-i rendelet* előírásainak megfelelően elkezdte szisztematikusan gyűjteni a mongolok történelméhez és kultúrájához kapcsolódó értékes relikviákat. Az Intézet által kezdeményezett antikvitásvédelmi rendelet volt az első olyan speciális jogforrás Mongóliában, amely a történelmi és kulturális értékek felkutatását, tanulmányozását és megőrzését szolgálta. Az első nyilvános kiállítást az *Erdene Jonon van Shirendamdin*¹¹ által erre a célra megvásárolt ingatlanban rendezték meg. Úgy tartják, hogy a *Mongol Nemzeti Múzeum* alapjait itt rakták le.¹²

Az 1930-as és 1950-es évek között az intézmény különböző nevek alatt fejlődött tovább, így többek között *Tudományok Intézeteként* (1930-tól), majd *Tudományos és Oktatási Intézetként* (1957-től). A Mongol Népköztársaság Alsóházának Elnöksége 1930. december 20-i határozatával ugyanis az *Irodalmi és Írástudományi Intézetet* a *Mongol Tudományok Intézetévé* alakította át, majd a Mongol Népköztársaság Nagy Huráljának Elnöksége 94. számú rendelete összevont egyes minisztériumokat és állami intézményeket, így az *Állami Egyetem* és a *Tudományok Intézete* egyesítéséről, valamint a *Felsőoktatási Tudományos Intézet* létrehozásáról is döntött (1957.06.22. UTA. TBA. 11. o. d.2, hn.289, 244.). 1961. május 16-án a Mongol Népköztársaság Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége 118. számú rendeletével a *Felsőoktatási Tudományos Intézet Tudományos Akadémiává* történő átszervezéséről határozott.¹³ Ettől kezdve a tudományterületek palettája fokozatosan bővült: létrehozták a Kémiai, Fizikai, Geológiai, Biológiai, Földrajzi és a Társadalomtudományi Intézeteket. Ezeket a szervezeti egységeket kivétel nélkül az Akadémia szervezetén belül alapították meg, annak érdekében hogy a tudományos kutatás több fronton is folyhasson.¹⁴

2. Jogállás és szervezet

1996-ban a mongol Országgyűlés elfogadta az 1996. május 23-i, a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvényt* (State Information Bulletin, 1996),¹⁵ amely megállapította a Mongol Tudományos Akadémia jogállását, meghatározta autonómiáját, feladatköreit és működési kereteit. Az 1996-os törvény szabályozza az intézmény státuszát, beleértve a kormányzati kapcsolatait, a finanszírozási feltételeket, valamint a kutatási eredmények hasznosítását és a technológiatranszfer támogatását.

A Mongol Tudományos Akadémia 17 kutatóintézetet és -központot működtet, amelyekben mintegy 700 tudós dolgozik. Az Akadémia tagjait – akik külföldi állampolgárok is lehetnek – a Közgyűlés választja (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 3.2 pontja).¹⁶ Az intézményben 1991-ig kétféle tagsági kategória volt: a levelező- és a rendes tagi, de 1991 óta kizárólag rendes tagjai lehetnek az Akadémiának (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 3.2 pontja).¹⁷

¹¹ BROWN – ONON, History of the Mongolian People's Republic, 88.

¹² BUDBAYAR, The National Museum Of Mongolia Has 8 Percent Of Its Exhibition In Its Hall Government of Mongolia.

¹³ SANJDORJ, Achievements of Mongolian Historical Studies During the Past 20 Years, 13-16.

¹⁴ THE INTERACADEMY PARTNERSHIP (IAP), Mongolian Academy of Sciences (MTA).

¹⁵ STATE INFORMATION BULLETIN, 1996, No. 09

¹⁶ ПИИНЖАЭХ УХААНЫ АКАДЕМИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДАЛЫН ТУХАЙ [LEGAL INFO]

¹⁷ LEGAL INFO

Az Akadémia kiemelt törekvései közé tartozik a fiatal tudósok kutatási tevékenységének ösztönzése. A *Fiatal Tudósok Szövetségét* is ennek érdekében hozták létre 2002-ben.¹⁸ Ez a szervezet évi rendszerességgel szervez szemináriumokat a fiatal kutatók számára, ezen túlmenően pedig minden évben felterjeszt egy vagy két – kiemelkedő eredményekkel rendelkező – ifjú tehetséget Mongólia Köztársasági Elnöke díjára. Az Akadémia nem tesz különbséget nemek szerint: a tagokat érdemeik alapján emelik a soraikba. 57 tagja közül azonban csak egy nőt tartanak számon.¹⁹ A Mongol Tudományos Akadémia szervezeti felépítése a következő fő elemekből áll.

A *Közgyűlés*, amelyen az Akadémia minden tagja részt vesz, az intézmény legfőbb szerve. Szükség szerint, azonban évente legalább két alkalommal ülésezik. Feladatai közé tartozik a stratégiai irányelvek meghatározása, a vezetők megválasztása és a tudományos-politikai ajánlások kidolgozása. A Közgyűlés különösen a következő kérdésekkel foglalkozik: a tudomány és a technológia fejlesztési politikája, a tudományos projektek eredményeinek szintézise, a technológiatranszfer módszereinek kidolgozása és tanácsadás a kormány részére a tudományos- és technológiapolitikája kidolgozásában, Mongólia gazdasági és társadalmi fejlődési kérdéseinek felmérése és értékelése, szakmai tanácsadás a kormány, az Országgyűlés és valamint a Köztársasági Elnök Hivatala részére, az Akadémia alap kutatása fő irányainak és prioritásainak meghatározása, az Elnökség jelentésének elfogadása az intézmény által elért tudományos eredményekről, továbbá az Elnökség éves beszámolójának elfogadása. A Közgyűlés négyéves időtartamra elnököt, alelnököket és főtitkárt választ (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 5.3 pontja).²⁰

Az Akadémia elnöke az intézmény vezetője (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 8.1.4 pontja),²¹ míg az *Elnökség* (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 6.1 pontja)²² az az állandó szerv, amely az operatív feladatokat a Közgyűlés ülései közötti időszakban ellátja. Az elnök tudományos és technológiai tanácsadóként is szolgál a mongol kormány és az államfő számára (a *Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 8.1.1 pontja): „*az Akadémia elnökének joga van javaslatokat és ajánlásokat kidolgozni az ország gazdasági, társadalmi és politikai kapcsolatainak javítására, valamint a tudomány és a technológia fejlesztésére vonatkozóan, és azokat benyújtani az Állami Nagy Húrnak, az elnöknek és a kormánynak.*”²³ A jelenlegi elnök D. Regdel Duger, akit 2025-ben választottak újra.²⁴ Az Akadémián alelnökök tevékenykednek és főtitkára is van (a *Mongol Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 6.2 pontja).²⁵ Elnöksége a az intézmény vezetőségének állandó testülete. Az Elnökség jelentést nyújt be a Közgyűlésnek a Közgyűlés ülésszakai közötti időszakban elfogadott legfontosabb határozatokról. A Mongol Tudományos Akadémia társ-szervezeteként működik az *Orvostudományi Akadémia* és a *Mezőgazdasági Akadémia* A

¹⁸МОНГОЛЫН ЗАЛУУ ЭРДЭМТДИЙН ХОЛБОО /ТББ/-ЫН ДҮРЭМ [STATUTES OF THE MONGOLIAN ASSOCIATION OF YOUNG SCIENTISTS], 2002

¹⁹ THE INTERACADEMY PARTNERSHIP (IAP), Mongolian Academy of Sciences (MTA).

²⁰ LEGAL INFO

²¹ LEGAL INFO

²² LEGAL INFO

²³ LEGAL INFO

²⁴ THE INTERACADEMY PARTNERSHIP (IAP), Mongolian Academy of Sciences (MAS).

²⁵ LEGAL INFO

Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény 4.2. pontja értelmében, mely szerint „az Akadémia szervezetén belül meghatározott tudományterületekre szakosodott akadémiákat hozhat létre”.²⁶

Az Akadémiai Alkötgyűlések szakterület-specifikus altestületek, amelyek felügyelik a kutatások szakmai értékét, koordinálják a regionális stratégiákat, és felügyelik az ezeken a területeken megjelenő tudományos publikációkat. A Mongol Tudományos Akadémián hat akadémiai Alkötgyűlés működik: *Fizika, Matematika és Informatika* Alkötgyűlés; *Kémia és Biológia* Alkötgyűlés; *Geológia, Földrajz és Környezettudományi* Alkötgyűlés; *Mérnöki és Technológiai* Alkötgyűlés; *Társadalomtudományi* Alkötgyűlés; és *Bölcsészettudományi* Alkötgyűlés. Az Akadémiai Alkötgyűlések megvitatják az egyes tudományos alkötgyűléseken belül végzett tudományos kutatások előrehaladását és eredményeit; értékelik a projektek zárójelentéseit és benyújtják azokat a megfelelő szervezeteknek; továbbá elbírálják és minősítik a tudományos publikációkat, előadásokat, monográfiákat és egyéb kutatási anyagokat (a *Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 5.5 pontja).²⁷

A Mongol Tudományos Akadémia tizenhat kutatóintézetet foglal magában, amelyek számos tudományterületet lefednek. Ezek a *Történettudományi és Néprajzi Intézet*; *Filozófiai Intézet*; *Nemzetközi Tanulmányok Intézete*; *Matematika és Digitális Technológia Intézete*; *Botanikai Kutatóintézet*; *Régészeti Intézet*; *Geológiai Intézet*; *Fizikai és Technológiai Intézet*; *Őslénytani Intézet*; *Földrajzi és Geoökológiai Intézet*; *Csillagászati és Geofizikai Intézet*; *Kémiai és Vegyszerészeti Technológiai Intézet*; *Biológiai Intézet*; *Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet*; valamint *Agy- és Elmeutató Intézet* (a *Tudományos Akadémia jogállásáról szóló törvény* 4.1 pontja).²⁸

3. Tevékenységek

A Mongol Tudományos Akadémia kiadványai közül kiemelt fontossággal bír az 1961-ben indított *Proceedings of the Mongol Academy of Sciences* (a folyóirat nevének rövidítése: Proc. Mong. Acad. Sci.; nyomtatott ISSN: 2310-4716 és online ISSN: 2312-2994),²⁹ mint az Akadémia hivatalos, lektorált, nyílt hozzáférésű (open access) folyóirata, és amely a természettudományok, a társadalomtudományok és a humán tudományok köréből egyaránt fogad be és jelentet meg magas szintű szakmai tanulmányokat. Az Akadémia intézetei saját szakfolyóiratokat és évi rendszerességgel önálló tanulmányköteteket adnak ki. A mongol akadémikusok által nemzetközi folyóiratokban publikált tanulmányok száma folyamatosan növekszik: 2024-ben több mint 8000 cikket tettek közzé.³⁰

A Mongol Tudományos Akadémia számos nemzetközi tudományos hálózat tagja, így a *Nemzetközi Tudományos Tanács* (ICSU), az *Ázsiai Tudományos Tanács*, az *Ázsiai Tudományos Akadémiák Szövetsége* és a *Tudományos Világakadémiáé* is. Közös kutatások, expedíciók, tudományos csereprogramok szervezése révén együttműködik orosz, kínai és európai intézményekkel. Az intézmény az *Urali Szövetségi Egyetemmel* is kooperál – elsősorban a geológia, a társadalomtudományok és műszaki kutatások területén. 2024-ben a mongol kormány úgy döntött,

²⁶ LEGAL INFO

²⁷ LEGAL INFO

²⁸ LEGAL INFO

²⁹ MONGOLIA JOURNALS ONLINE, PMTA. Proceedings of the Mongolian Academy of Sciences (PMTA) — About the Journal.

³⁰ MONGOLIAN NATIONAL NEWS AGENCY, Mongolian Scientists Publish over 8,000 Papers in International Journals.

hogy létrehozza a *Mongol Tudományos Akadémia Egyetemét*. Ez az új egyetemi struktúra a szervezet emberi és infrastrukturális erőforrásaira épít, tudományos és technológiai képzést nyújtva a kiemelt területeken.³¹

4. Záró gondolatok: Magyar-mongol tudományos együttműködés

Az *Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)* ad otthont a *Mongol és Belső-ázsiai Tanulmányok Tanszékének* és a *Mongol Tanulmányok Kutatóközpontjának*. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyike azon európai központoknak, amelyek jelentős kutatási és képzési kapacitással rendelkeznek a mongol nyelv, kultúra és történelem területén.³² A *“Modern mongol kulturális és társadalmi változások: jellemzők és tanulságok. Hagyomány, örökség és modernizáció”* megnevezésű közös kutatási projekt jelenleg is folyamatban van. Ebben a *HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont (MTA)* és a *Mongol Tudományos Akadémia Történelem- és Néprajzi Intézete* valamint *Filozófiai Intézete* vesz részt.³³ 2021-ben memorandumot írtak alá a Mongol Tudományos Akadémia és a magyar kutatóközpont között közös régészeti, archeogenetikai, nyelvtörténeti, néprajzi és népzenei kutatások előmozdítása érdekében. Ennek keretében a magyar kutatók együtt dolgoznak mongol kollégáikkal a múzeumi anyagok, régészeti leletek és történelmi szövegek megőrzésén és tanulmányozásán.³⁴ Az ELTE könyvtári gyűjteménye például mongol kéziratokat és történeti forrásokat őriz, amely tevékenység szintén az akadémiai és kulturális partnerség részét képezi.³⁵ A két ország kormánya diplomáciai szinten is erősíti tudományos és oktatási együttműködését: a külügyminiszteri találkozók rendszeresen felvetik a közös kutatási projektek, a régészeti expedíciók és a kulturális örökség megőrzésének fontosságát.³⁶

A 2025 november 19-én a Magyar Tudományos Akadémia 200. és a magyar-mongol diplomáciai kapcsolatok felvétele 75. évfordulója alkalmából szervezett nemzetközi tudományos konferencia, valamint a Pécsi Tudományegyetem és két ulánbátori jogi egyetem között 2024-ben kezdeményezett együttműködés az első jelentős mérföldkövet jelenti a két ország akadémiai közötti jogtudományi jellegű kutatások területén.

Sources

APATÓCZKY, Ákos – SZILÁGYI, Zsolt: The First Century of Hungarian Khitanology. *Acta Mongolica* 2022/22. 65–82.

BATDORJ, Ch.: Mongol ulsiin shinjlekh ukhaanii baiguullagaas ugsaatan sudlaliin chigleleer yavuulsan sudalgaa [A mongol tudományos intézmények által végzett néprajzi kutatások]. In: CHULUUN, S. – TSERENKHAND, G. (eds): Mongol ugsaatan sudlaliin tüükhen toim [A mongol néprajzkutatás történeti áttekintése]. Ulaanbaatar 2022, 35.

BETHLENFALVY, Géza: Magyar kutatások Mongóliában. Budapest 1983

BIRTALAN, Ágnes – BETHLENFALVY, Géza – SÁRKÖZI, Alice – SZILÁGYI, Zsolt: Mongol Dialects and Oral Traditions: Results of the Hungarian–Mongolian Linguistic and Ethnographic Expeditions (1991–2010). *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 2011/2. 187–212.

³¹ MONGOLIAN NATIONAL NEWS AGENCY, University of Mongolian Academy of Science to Be Founded.

³² ELTE, Research Centre for Mongolian Studies. Department of East Asian Studies.

³³ HARMATH – SZILÁGYI – TOLNAI, Khi-Land Project: Mongolian–Hungarian Archaeological Research.

³⁴ SZILÁGYI, Hungarian–Mongolian Academic Relations: Past, Present, Future, 211–226.

³⁵ MONTSAME NEWS AGENCY, Mongolian and Hungarian Researchers to Cooperate in Ar Gunt Excavations.

³⁶ HUNGARIAN RESEARCH INSTITUTE AND MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES, Memorandum of Understanding on Joint Archaeological and Cultural Research Cooperation.

BIRTALAN, ÁGNES: Mongol népköltési gyűjtések: A magyar–mongol nyelvjárási expedíciók anyaga, 1991–2000. Budapest 2001

BIRTALAN, Ágnes: Mongolian Studies in Hungary: Tradition and Continuity. Budapest 2017

BROWN, William, A. – ONON, Urgunge: History of the Mongolian People's Republic. Cambridge 1976

BUDBAYAR, I.: The National Museum Of Mongolia Has 8 Percent Of Its Exhibition In Its Hall Government of Mongolia. Ministry of Culture, Sports, Tourism and Youth in Mongolia. 2021. <https://mocsty.gov.mn/en/news/LZlp6Z9spmly6wSZAGlmMDx8EvwyFl6E> (October 05, 2025)

ELTE: Research Centre for Mongolian Studies. Department of East Asian Studies. 2023. <https://tavolkelet.elte.hu/en/institute/research-centres-and-institutes/research-centre-for-mongolian-studies> (October 6, 2025)

GOVERNMENT OF MONGOLIA: Hungary and Mongolia Expand Cooperation in Education and Science. 2024. <https://www.gov.mn/en/news/all/df3dc521-cd5a-44f1-b633-c45fcf02e6f8> (October 6, 2025)

HARMATH, András – SZILÁGYI, Zsolt – TOLNAI, Katalin (eds.): Khi-Land Project: Mongolian–Hungarian Archaeological Research. Budapest 2019.

HISTORICAL ARCHIVE | MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES: <https://ds.ocurus.com/tour/nduwnq==> , түүхэн товчоо | монгол улсын шинжлэх ухааны академи (November 7, 2025)

HUNGARIAN RESEARCH INSTITUTE AND MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES: Memorandum of Understanding on Joint Archaeological and Cultural Research Cooperation. Institute of Archaeology of MTA, December 2021. <https://archaeology.ac.mn/post/23124> (October 6, 2025)

IMPERIAL SEAL OF BOGD KHAN.jpg https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Imperial_Seal_of_Bogd_Khan.jpg (October 05, 2025)

THE INTERACADEMY PARTNERSHIP (IAP): Mongolian Academy of Sciences (MTA). [interacademies.org](https://www.interacademies.org/organization/mongolian-academy-sciences-MTA). <https://www.interacademies.org/organization/mongolian-academy-sciences-MTA> (October 05, 2025)

INTERNATIONAL SCIENCE COUNCIL: Mongolia, Mongolian Academy of Sciences. <https://council.science/member/mongolia-mongolian-academy-of-sciences/> (October 17, 2025)

[LEGAL INFO] ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ: <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=93> (November 7, 2025)

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF HUNGARY: Hungarian–Mongolian Bilateral Relations in Education and Science.” About Hungary, April 2024. <https://abouthungary.hu/news-in-brief/foreign-minister-hails-close-hungary-mongolia-cooperation> (October 17, 2025)

MONGOLIA JOURNALS ONLINE: PMTA. Proceedings of the Mongolian Academy of Sciences (PMTA) — About the Journal. Proceedings of the Mongolian Academy of Sciences. <https://www.mongoliajol.info/index.php/PMTA> (October 05, 2025)

MONGOLIA JOURNALS ONLINE: PMTA. <https://www.mongoliajol.info/index.php/PMTA/about> (October 05, 2025)

MONGOLIAN ACADEMY OF SCIENCES (MTA): <https://MTA.ac.mn/en/> (October 05, 2025)

MONGOLIAN NATIONAL NEWS AGENCY (MONTSAME.MN): Mongolian Scientists Publish over 8,000 Papers in International Journals. April 24, 2024. “<https://montsame.mn/en/search?keyword=mongolian+academy+of+sciences> (October 05, 2025)

MONGOLIAN NATIONAL NEWS AGENCY (MONTSAME.MN): University of Mongolian Academy of Science to Be Founded. May 16, 2024. <https://montsame.mn/en/search?keyword=mongolian+academy+of+sciences> (October 05, 2025)

MONGOLIAN NATIONAL NEWS AGENCY (MONTSAME.MN): Mongolian and Hungarian Researchers to Cooperate in Ar Gunt Excavations. October 12, 2022. <https://montsame.mn/en/read/296838> (October 05, 2025)

THE NATIONAL LIBRARY OF MONGOLIA: <https://www.nationallibrary.mn/tuuhentovchoo.html> (November 7, 2025)

SANDERS, Alan J. K: Historical Dictionary of Mongolia. Lanham 2010.

SANJDORJ, M. : Achievements of Mongolian Historical Studies During the Past 20 Years. *Mongolian Studies* 1981-2/7. 13-16.

STATE INFORMATION BULLETIN: 1996, No. 09. <https://www.parliament.mn/nn/12621/> (November 07, 2025)

STATUTES OF THE MONGOLIAN ASSOCIATION OF YOUNG SCIENTISTS, 2002 cdn.greensoft.mn/uploads/users/1977/files/mysa/durem.pdf (November 7, 2025)

SZILÁGYI, Zsolt: Hungarian–Mongolian Academic Relations: Past, Present, Future. In: REGDEL, D. (ed.): Proceedings of the 100th Anniversary of the Mongolian Academy of Sciences. Ulaanbaatar 2021, 211–226.

SZILÁGYI, Zsolt: Kánságtól a köztársaságig. Mongólia modern története a mandzsu kortól napjainkig. Budapest 2024

SZILÁGYI, Zsolt: Nézzük meg a nomádokat! A mongol néprajzkutatás történetének rövid áttekintése. *ethno-Lore* 2024/ 41. 293–321. <https://doi.org/10.58449/eL.2024.10>

SZILÁGYI, Zsolt (ed.): Modern Mongolian Cultural and Social Changes: Characteristics and Lessons — Tradition, Heritage, and Modernization. Budapest 2024

THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA: "Bstan-'gyur." *Encyclopedia Britannica*, July 20, 1998. <https://www.britannica.com/topic/Bstan-gyur>. (October 06, 2025)

TÖRZSÖK, Judit – DUGARJAV, Altangerel: Cultural Exchange and Academic Cooperation between Hungary and Mongolia (1976–2021). In: REGDEL, D. (ed.): Proceedings of the 100th Anniversary of the Mongolian Academy of Sciences. Ulaanbaatar 2021, 23-34.

WORLD MONGOLS: Tseveen Jamsranov, Buryat intellectual. 2022. <https://worldmongol.org/en/3656/> (October 4, 2025)